

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Dominica jubilate

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](#)

Dominica Jubilate.

Evangelium Joh. 16 v. 16. 23.

Venerunt Israelitæ in peregrinatione sua primùm in Mara, ubi aquæ erant amaræ, ut bibere illas non possent, sed Moses ligno, quod monstrabat ipsi Dominus, dulcorabat eas, & paulò post in Elim deducebat, ubi erant duodecim fontes aquarum & septuaginta palmae, & castra metatis sunt juxta aquas, Exod. 15. vers. 23. seqq. Ita Deus adhuc hodie omnes spirituales Israelitas mirabiliter dicit, Ps. 4. v. 4. primùm in Mara ad aras crucis, quas tamen ligno crucis Christi ita dulcorat, ut diligentibus Deum omnia in bonum operentur, Rom. 8. v. 28. Deinde in Elim ad aquas vivas æternæ Hierosolymæ, quæ tanquam Chrystallum de sede Dei & agni procedunt, & ex utraque parte fluminis stat lignum vite afferens frumentus duodecim per menses singulos, & folia ejus conducunt ad sanitatem gentium, Apoc. 22. v. 1.

Hæc est salutaris illa metamorphosis, quæ crucem nostram aliquando sequitur. Ad vesperam demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia, Ps. 30. v. 6. de utroque Christus agit in hodierno Evangelio, quod oīus expendendum sumemus, & videbimus

I. *Concionem crucis.*

II. *Concionem lucis.*

J. J.

EXEGESIS.

Jacob Patriarcha jam jam moriturus duodecim filios suos convocat, simulque bona & mala ipsi se eventura prædictit, Gen. 49.

vers. 1. seqq. Idem facit Christus in prælecta pericope, cum jam abitum ad Patrem meditaretur, cuius valedictoriæ concionis fragmentum hodie meditatur sancta mater Ecclesia. Prima pars, ut supra diximus, agit de cruce, que ratione subjecti duplex est,

I. *Passio Capitis.* Nam modicum, inquit Christus, & non videbitis me quia vado ad Patrem. Per hoc modicum intelligit passionem suam, quæ modicum, per tres puta horas inchoanda, erat. Et hæc ipsa prædicatione ipsos quasi præmunire voluit contra scandalum ex aspectu mortis oriturum. Ostendit enim se non casu sed decreto & voluntate Patris, nec invitum & coactum, sed sponte passioni & morti se objicere, sicut expressè ait Joh. 10. v. 18.

Notanda igitur hîc

I. *Pondera verborum*, quæ inveniuntur

I. *In propositione.* Non enim dicit: non habebitis me, sed, non videbitis me. Sol dum turbidis, nigricantibus & pluviosis nubibus obductus est, à nobis non conspicitur, & nihilominus æquè ac sub ludo cælo cursum suum peragit: Ita Christus sol ille justitiae, Mal. 4. vers. 2. sub turbidis ac pluviosis tentationum nubibus à nobis non conspicitur, licet æquè ac in florente rerum statu nobis præsens sit, Psal. 91. v. 15. idque ad finem usque seculi, Matth. 28. vers. 20. idè autem se abscondit, ut quiritando suspireremus: Ah Domine usque quò? Psal. 6. v. 4.

2. *In confirmatione*, ubi Christus passionem & mor-

& mortem suam abitum vocat ad Patrem: Ita nostram & nostrorum mortem non debemus intueri oculis corporeis, qualis nobis exterius videtur, sed oculis fidei, tunc apparet, quod sit transitus ad cœlestem Patrem & patriam, dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino, 2. Cor. 5. v. 6. cum morimur autem transimus à morte ad vitam, Joh. 5. v. 24. & videbimus bona Domini in terra viventium, Psal. 27. v. 13.

Hæc omnia promptitudinem moriendū in nobis excitent. Quid est vita nostra? certè labor & dolor, Ps. 90. v. 10. desideremus ergo cum Paulo dissolvi, ut cum Christo sumus, Phil. 1. v. 23. & communionem habeamus cum Patre & filio, 1. Joh. 1. v. 3.

2. *Ignorantia discipulorum*, vers. 17. 18. unde appetet rationis humanæ in rebus fidei cœcitas, que nihil percepit de Spiritu Dei, stultitia est ipsi, & non potest intelligere, 1. Cor. 2. v. 14. præsertim in mysterio crucis, ibi non possumus nobis imaginari, quod nostro bono immittatur, sed dicimus cum Davide in trepidatione nostra, projecti sumus, Ps. 31. v. 23. & cum Sione: Dominus dereliquit nos, Dominus oblitus est nostri, Esa. 49. v. 14. sed Scriptura docet contrarium, quod nimis per crucem Deus mentis nostræ nebulas detergat, ut peccati foeditas, & iræ divinæ gravitas agnoscat, sicut olim amaro felle pisces Tobiae oculi sunt aperi, Tob. 11. v. 14. & insuper contra futura peccata nos præmunit, sicut per amaras medicinas purgantes futuris morbis medici occurunt, Esa. 38. v. 15. imò coticula crux est, quâ fides, spes, patientia, invocatio & alii vitutes probantur & excitantur, Rom. 5. vers. 3. 4. Es. 26. v. 16. quando enim surgit aquilo & perflat hortum, tunc fluant aromata precum, Cant. 4. v. 16.

II. *Passio corporis*. Postquam enim Christus, ut verus illexagdoywans, cognovit, quod vellent ipsum interrogare, exponit ipse, quod dixerat

1. *Verbis explicatis*. Amen, Amen, inquit, plorabitis & lamentabimini, mundus contra gaudebit, vos autem in quiete afficiemini.

Duo ipsis prænuntiat his verbis.

1. *Futuram tribulationem*. Nam omnes ferè martyrio coronati sunt, Ebr. 11. v. 36.

Sors hæc communis est omnium Piorum. Nam qui piè in Christo vivunt, persecutions patiantur oportet, 2. Tim. 3. v. 12. Dominus quos diligit corripit, Prov. 3. vers. 12. velut oves saginatae reputantur, Psal. 44. vers. 12. sicut oves inter lupos mittuntur, Matth. 10. vers. 16. odio ob nomen Christi habentur, Matth. 5. vers. 11. judicibus traduntur, Luc. 12. v. 11. flagellantur, Matth. 23. vers. 34. excommunicantur & occiduntur, Joh. 16. v. 2, atque adeò per multas tribulations in regnum cœlorum ire cogantur, Act. 14. v. 22.

Hæc cum ita sint, non murmuremus contra Deum, si crucem & calamitatem nobis iunmittat. Ordo Christianorum est ordo plorantium & lamentantium. Sicut enim Christus caput nostrum per passiones gloriam intravit, Luc. 24. vers. 26. Ita nos, qui membra sumus corporis ejus mystici, Christo conformati oportet, Rom. 8. v. 29.

Proinde vana est Jesuitarum gloriatio, qui temporalem felicitatem genuinam Ecclesiæ verè Catholicæ notam statuunt. Ita mundus vera Ecclesia esset, de quo Christus afferit in textu, quod gavilurus sit. Ecclesia Israelitarum sub cultu Melechet Reginæ cœli vera Ecclesia fuisset, Jer. 44. vers. 17. Eccle-

Dominica Jubilate.

Ecclesia Turcica vera Ecclesia esset, quæ in Alcorano felicitatem suam terrenam plenis buccis deprædicat. Hoc absurdum. Qui vult esse Christianus, Crucianus etiam sit, necesse est, inquit Lutherus, juxta effatum Christi, Marth. 16. v. 24. Luc. 14. v. 27.

2. *Mundi exultationem*. Mira profectio fortunæ alteratio. Cultores Dei patiuntur, mundus exultat. Sed este bono animo, vos mei, & non excandescite super hoc mundi gaudio (1.) momentaneum est, 1. Joh. 2. v. 17. Esa. 29. v. 8. Sap. 5. v. 9. 10. Job. 20. v. 5. (2.) vanum est, 1. Mac. 2. v. 62. Prov. 14. v. 13. (3.) noxium est, Luc. 6. 24. Es. 65. v. 14. Sap. 5. v. 8. Ps. 37. per tot.

Spernamus igitur gaudia mundi, & gaudiemur, cum Apostolis in afflictionibus nostris, quæ operantur δόξαν καὶ ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν, 2. Cor. 4. v. 17. in primis a versemur ἐπιχαιρεσθαι, Prov. 17. v. 5. 19. v. 29. 24. v. 9. Sir. 27. v. 32.

2. *Verbis comparatis*, sub similitudine parturientis quâ indicat

1. *Crucis necessitatem*. Sicut enim mulier post lapsum non parit cum gaudio, sed cum dolore & tristitia, Gen. 3. v. 16. Ita quoque generatio filiorum Dei ad vitam æternam non potest fieri absque cruce. Pater cœlestis neminem vocat Benjamin, nisi quem mater Ecclesia prius vocat Benoni, Gen. 35. vers. 18.

2. *Crucis gravitatem*. Dolores parturientium sunt acutissimi, ut non abs re Philippus Melanchton tria officia omnium difficilissima judicaverit: docentis, regnantis & parturientis, & Medea apud Euripidem dicat: Malle se decies in acie stare, quam semel parere. Quo pertinent dicta Scripturae, Gen. 3. v. 16. Esa. 26. v. 17. & exemplum Rahelis, Gen. 35. v. 18. Ita piî & fideles in hoc mundo

quasi nati sunt ad flagella, Psal. 38. v. 18. & positi in tribulationes, 1. Thess. 3. v. 3. quas graviores efficiunt

1. *Faciei divina occultatio*, Psal. 13. vers. 1. quando auxilium suum Deus differt, & sub cruce per cancellos transpicit, Cant. 2. vers. 9. ut in principio Evangelii Christus indicat.

2. *Consilii divini ignoratio*, cuius imaginem nobis præbent discipuli, dicentes: Quid hoc est, quod dicit modicum? nescimus quid loquatur. Nam sub cruce peregrinum opus facit, ut opus suum operetur, mirabile est consilium ejus, & eo ipso magni facit sapientiam suam, inquit Esaias c. 28. vers. 21. 29.

3. *Mundi insultatio*, Ps. 73. v. 2. seqq. Jer. 12. v. 1. 2. Pl. 42. v. 11.

Cause equitatem. Sicut enim Deus propter peccatum fœmineo sexui dolores partus imposuit, Gen. 3. vers. 16. Ita pii in hoc mundo cruci subjecti sunt propter peccatum, cujus reliquias adhuc habent, Ergo. Mich. 7. v. 9.

De Secundo.

Sequitur *Concio lucis*, quâ argumenta consolatoria discipulis suis suppeditat, quibus sub cruce & persecutione mundi se erigere debent.

I. Considerare eos jubet *Crucis brevitatem*. Nam modicum, inquit Christus, & non videbitis me, & modicum videbitis me. Rationi quidem nostræ crux non videtur modicum, præsertim cum non horas, non dies, non menses aliquot, non annum unum atque alterum, sed plures perdurat & cruciat, ut exempla docent, Joh. 5. v. 5. Luc. 13. v. 11. Act. 4. v. 22. 2. Cor. 12. v. 7. 8. Sed modicum tamen est, si spectes

N. Hoc Modicum longum nobis videtur, quia quod dñe agit (Ephes 2:1); cum finitu fuerit vita presentis, quoniam modicum fuerit. Aug. 21. cit. Joh. 1. 1. Iacob. Nescirem usq. ad 1. 1. ergo scilicet 9. fructu: festigat. Lb. 1. C. 12. p. 124.

1. Christi passionem. Nondum te crucifixerunt, inquit Chrysostomus, sicut Salvator tuus crucifixus est. Pudeat igitur deliciari sub capite spinis coronato. Ad Lutherum veniebant aliquando exules quidam, & miseriā suā ipsi exponebant. Sed ille Crucifixi imaginē in pariete depictam dīgito monstrabat dicens: Vide fratres, quae Christi Pontificis nostri maxi-mi fōrs fuerit in mundo, quem sequi nos convenit hīc in cruce, ut sequamur aliquando in æterna luce, I. Pet. 4.v.13.

2. Propriam transgressionem. Justus quotidiè septies cadit, Proverb. 24. vers. 16. & nemo est, qui dicere possit: mundum est cor meum, purus sum à peccato, Proverb. 20. v. 9. confer Rom. 3. v. 13. Psal. 130. v. 3. Job. 9. vers. 3. Jam verò minimum peccatum promeretur iram Dei & æternam damnationem, Deut. 27. v. ult. quando igitur Deus fidelibus suis crucem temporalem immittit, hoc misericordia ejus acceptum ferunt, Sap. 3. v. 5.

3. Certissimam sublevationem. Si Christum sub cruce modicum non vides, ne despera, modicum iterum videbis eum. Si cum David lamentaris: usque quò Domine absconderis? num exardest sic ut ignis ira tua? ex Psal. 89. v. 47. respondet Esa. 54. v. 8. Ad punctum in modo dereliqui te, &c. Ergo cum Sara consolare animam tuam: Hoc scio pro certo, &c. Tob. 3. v. 21. conf. Psal. 68. v. 20. Job. 5. v. 17. Of. 6. v. 1.

II. Crucis utilitatem, quæ duplex

1. Interioris hominis renovatio. Quemadmodum enim per dolores parturientis promovet infans ad hanc vitam: Sic per crucem Deus promovet regenerationem & renovationem nostram ad vitam æternam, cuius typum exhibit Apocalypseos cap. 12. v. 1. seqq.

2. Subsecutura jubilatio. Sicut enim mulier cum peperit puerum, jam non meminit anxietatis, propterea, quod homo natus est: Ita crucem piorum sequitur gaudium non fallax & incertum, quale mundus jactitat, sed

1. Gaudium verum. Nam iterum videbo vos, inquit Christus. Mundus querit gaudium suum vel in divitiis, vel in deliciis, sed fallax & dolore permixtum est. Tale non erit gaudium, quod post lachrymas sub cruce profusas consequentur fideles, sed Deum videbunt à facie ad faciem, I. Corinth. 13. v. 12. sicut est, I. Johan. 3. v. 2. Visio hæc erit plena beatitudo & tota hominis glorificatio, Augustinus. Videbunt enim beati Deum ad voluntatem, habebunt ad voluptatem, fruentur ad iucunditatem, inquit Bernhardus. Exclamemus igitur cum Augustino: O Domine moriar ut te videam. Et cum Davide Ps. 42. v. 3. Sitivit anima mea ad Deum fontem vivum, quando veniam & apparebo ante faciem Dei?

2. Gaudium sincerum. Nam cor vestrum gaudebit, inquit Christus. Gaudent quidem pii etiam in hac vita sub mediis tentationum fluctibus in Domino, Col. 1. v. 24. Roman. 5. vers. 3. Et hoc norunt, quod nomina sua in coeli scripta sunt, Luc. 10. v. 20. Hoc est gaudium internum, quod à Spiritu Sancto proficiscitur, Galat. 5. v. 22. Sed crux obscurat illud gaudium. Quando autem gaudium Domini sui ingredientur, Matth. 25. v. 21. tum absterget Deus omnes lachrymas ab oculis eorum, Apoc. 7. v. 17. & exultabunt letitiae inenarrabili & glorificata, I. Pet. 1. v. 8.

3. Gaudium æternum. Nemo enim tollet gaudium hoc à nobis. Nam semper erimus cum Domino, I. Thess. 4. v. 17. & à dilectione

S

ne

Dominica Jubilate.

ne ejus nil planè separabit nos, Rom. 8.v.39.
ambulabimus coram Domino in terra vi-
ventium, Psal. 116. vers. 9. Gaudium mundi
fluxum est & momentaneum, quod docet
exemplum Ammonis, 2. Samuel. 13.v.28.
Eliæ Regis Israel, 1. Regum. 16. v. 9. Aha-
veri, Esth. 1.v.1. seqq. Villici illius Divitis,
Luc. 12. vers. 20. Sed gaudium piorum erit
gaudium sempiternum, Esa. 35. v.10. Patien-
ter igitur sustinete, filii, iram, quæ superven-
it vobis, Baruch 4. v.25. & nolite omittre
confidentiam vestram, quæ magnam
remunerationem habet, Ebr. 10. v.35. non
enim condignæ sunt tribulationes hujus
temporis ad futuram gloriam quæ revelabu-
tur in nobis, Romanor. 8.v.18.

4. *Gaudium perfectum.* Nam in illo die,
inquit Christus, me non interrogabis
quicquam. Insignis hęc est consolatio, quam
Christus ruditati & ignorantia discipulo-
rum opponit, & partim ad diem Penteco-

stes, ubi Spiritus Sanctus apparuit, & in o-
mnem veritatem ipsos deduxit, partim vero
ad cœlestem vitam à Doctoribus refertur,
ubi non docebit ultra vir proximum suum,
& vir fratrem suum, dicens: Cognosce
Dominum. Omnes enim cognoscunt me à
minimo usque ad maximum, ait Dominus
Jer. 31. vers. 34. unde Johannes templum non
vidit in cœlesti Hierosolyma, Apoc. 21. vers.
22. Hic omnis nostra scientia est verbum
defectivum, cuius clausula: Cetera deside-
rantur. Sed ibi veniet quod perfectum
est, & evacuabitur quod ex parte est, 1. Cor.
13. vers. 10. tunc omnia videbimus, sciemus
& intelligemus, quæ oculus hęc non vidit,
auris non audivit, & in cor hominis non de-
scenderunt, 1. Cor. 2. vers. 9. ad quam lati-
tiam & felicitatem nos perducat Christus
Iesus propter sanctissimum suum meritum,
ter benedictus & laudatus in secula seculo-
rum Amen.

Dominica Cantate.

Evang. Job. 16. v. 5. 15.

Cum Deus Eliam curru igneo in cœ-
lum subvehere vellet, tristis erat Eli-
æus famulus ejus, & planè ab ipso
solebat discedere, sed sequebatur ipsum quo-
cunque ibat, dum promittebat ipsi Elias,
fore, ut post discessum spiritus ejus duplo su-
per ipsum requieturus sit, 2. Reg. 2.v.1. sc. qqq.

Idem accidit, cum coelestis Elias de abi-
tu suo concionaretur. Nam discipuli ejus
contristati sunt, ut restatur hodiernum Ev-
angelium, quos per promissionem Spiritus
Sancti erexit, & omnem tristitiam ex cordi-
bus ipsorum exturbavit. Videbimus.

I. *Spiritus Sancti pollicitationem.*
II. *Officii ejusdem commendatio-
nem.*

J.J.

EXEGESIS.

Tempus est ut revertar ad eam qui mi-
lit me, inquit Raphael perfecta legatio-
ne suā, Tob. 12.v.20. Eodem modo Chri-
stus magni consilii Angelus, Esa. 9.v.6. post
peractum legationis suæ negotium. Nunc,
inquit, vado ad eum qui misit me.

Duo